

V Bratislave 23. mája 2017

Posudok habilitačnej práce

JUDr. Evy Szabovej, PhD.

„Odvolanie v trestnom konaní“

Rozhodnutím dekanky Právnickej fakulty Trnavskej univerzity doc. JUDr. Mgr. Andrey Olšovskej, PhD. som bol vymenovaný za oponenta habilitačnej práce v habilitačnom konaní **JUDr. Evy Szabovej, PhD.** na tému „**Odvolanie v trestnom konaní**“ v odbore 3.4.7 Trestné právo.

Právo na účinný opravný prostriedok patrí medzi základné práva a slobody. Odvolanie je opravným prostriedkom ktorým sa vykonáva revízia trestného rozsudku. Problematika opravných prostriedkov prebieha neustálymi dynamickými zmenami, odvolanie nevynímajúc. Sú to však spravidla zásahy do Trestného poriadku zavedené na základe požiadaviek určitého subjektu bez toho aby bolo podrobne vedecky preskúmané aký dopad to bude mať na ostatné osoby zúčastňujúce sa na trestnom konaní. Preto oceňujem snahu autorky o teoretické spracovanie jedného z najvýznamnejších riadnych opravných prostriedkov okrem vnútroštátnej analýzy aj v medzinárodnom porovnaní. Preto zvolenú tému habilitačnej práce považujem za aktuálnu.

Predložená práca v rozsahu 117 strán pozostáva z úvodu, deviatich kapitol a záveru. Rukopis je vodne doplnený povinnými náležitosťami pre kvalifikačné práce. Okrem toho obsahuje aj „Summary“ v anglickom jazyku, štruktúrovaným zoznamom literatúry a vecný register.

K práci bol priložený aj protokol o kontrole originality, v zmysle ktorého preložená práca má vysokú mieru originality, prekryv s jednotlivými prácami je menej ako 1%, čo predstavuje zanedbateľný vplyv.

Členenie práce sa vzhľadom na druh práce, tému práce a rozsah práce javí ako primerané. Autorka v práci použila osvedčený metodologický postup od všeobecného k jedinečnému. Nasvedčuje tom u štruktúra a obsah jednotlivých kapitol. Text má logickú štruktúru, autorka podáva ucelený, vyčerpávajúci a systematický rozbor trestno-procesného inštitútu odvolania v trestnom práve. Jednotlivé časti sú vzájomne

proporcionálne, vecne a logicky na seba nadväzujú. Autorka sa nezameriava len na popísanie jednotlivých podmienok a postupov ale poukazuje na nedostatky právnej úpravy. Text je vhodne doplnený relevantnými rozhodnutiami súdov.

Od všeobecných problémov odvolania ako napr. všeobecná charakteristika, predmet a dôvody odvolania, autorka prechádza k formálnym a obsahovým náležitostiam odvolania. Autorka sa pomerne rozsiahlo venuje jednotlivým náležitostiam. Pri výklade si vhodne pomáha aj komparáciou s českou právnou úpravou.

Vzhľadom na to, že lehota na podanie opravného prostriedku je dôležitým atribútom opravných prostriedkov, autorka sa v tretej kapitole venuje lehote na podanie odvolania. Vzhľadom na určité aplikačné problémy pri stanovaní začiatku lehoty na podanie odvolania, autorka naznačuje tieto problémy a poukazuje na možné riešenia. Pri argumentácii si vhodne pomáha judikatúrou či už Najvyššieho súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva.

Sloboda odvolacieho práva je zvýraznená aj vzdaním sa odvolania resp. späťvzatím odvolania. Autorka podobne ako v predchádzajúcej kapitole poukazuje na niektoré praktické problémy v súvislosti s „predčasným“ resp. neuváženým vzdaním sa odvolania obvineným.

Vzhľadom na to, že odvolanie je riadnym opravným prostriedkom voči rozsudku, Trestný poriadok priznáva právo podať odvolanie relatívne širokej skupine osôb. Pretože trestným rozsudkom sa môže rozhodnúť aj o nároku na náhradu škody poškodenému, Trestný poriadok pripúšťa možnosť podať odvolanie aj poškodenému. Nemôžem súhlasiť s tvrdením autorky, že poškodený môže napadnúť rozsudok „**tak v prospech ako aj v neprospech obžalovaného**“ (s. 40). Z dikcie § 308 TP vyplýva, že poškodený môže podať odvolanie **výlučne v neprospech obžalovaného** „*V neprospech obžalovaného môže rozsudok napadnúť odvolaním prokurátor; len čo do povinnosti na náhradu škody má toto právo aj poškodený, ktorý uplatnil nárok na náhradu škody.*“ Pri osobách taxatívne vymedzených v § 308 ods. 2 TP ktoré majú právo podať odvolanie **v prospech obžalovaného** sa poškodený nenachádza. Ja osobne nesúhlasím s úvahami autorky, že neexistuje žiadne zákonné ustanovenie, ktoré by poškodenému bránilo takýto typ odvolania uplatniť, nakoľko z logiky veci vyplýva, že poškodený ma pri náhrade škody protichodné záujmy ako obžalovaný a nie je dôvod na takéto úvahy.

Konaniu o odvolaní sa venuje šiesta až ôsma kapitola. Autorka aplikuje základné princípy odvolacieho konanie na konanie o odvolaní. Podobne ako v predchádzajúcich kapitolách, text je vhodne doplnený aj judikatúrou Najvyššieho resp. Ústavného súdu.

Nové, v podmienkach Slovenskej republiky nepublikované informácie autorka prináša v poslednej kapitole. Autorka predstavuje informácie o odvolaní v trestných veciach vo vybraných štátoch – USA, ako typického predstaviteľa angloamerického právneho systému na jednej strane a Francúzsko a Nemecko ako predstaviteľia veľkých

systémov kontinentálneho trestného konania. Poznatky z fungovania opravných prostriedkov proti rozsudku môžu byť využité ako určité inšpirácie pre slovenského zákonodarcu.

Práca je písaná kultivovaným jazykom, autorka používa široké spektrum odbornej literatúry vrátane cudzojazyčnej. Oceniť možno aj skutočnosť, že autorka len nepopisuje daný jav ale kriticky hodnotí, polemizuje a prezentuje návrhy. Práca je vhodne doplnená relevantnou judikatúrou súdov. Pri spracovaní habilitantka použila vhodné vedecké metódy.

Za menší, formálne nedostatok práce možno považovať „prílišnú“ štruktúrovanosť práce, napr. prvá kapitola má iba 3 strany, v tejto kapitole je iba jedna podkapitola, podobne aj kapitola 8 má iba jednu podkapitulu, čo nepovažujem za príliš praktické. Autorka tiež pozabudla pri zúčastnenej osobe odstrániť už zrušené ochranné opatrenia zhabanie peňažnej čiastky a zhabanie majetku (str. 39).

Záver:

Po dôkladnom posúdení, zastávam názor, že predložená habilitačná práca **JUDr. Evy Szabovej, PhD.** „Odvolanie v trestnom konaní“ **spĺňa** požiadavky kladené na tento druh kvalifikačných prác. Autorka, preukázala, znalosť príslušných právnych noriem, ako aj odbornej literatúry. Dokazuje, že je spôsobilá zrozumiteľne a jasne formulovať svoje názory, vedecky argumentovať, odôvodniť svoje názory a vysvetliť zvolenú vedeckú problematiku.

Habilitačnú prácu **odporúčam** prijať ako predpoklad habilitačného konania a po úspešnej obhajobe habilitačnej práce a habilitačnej prednáške navrhujem, aby **JUDr. Eve Szabovej, PhD.** bol priznaný vedecko-pedagogický titul **docent v odbore 3. 4. 7 Trestné právo.**

Navrhujem aby sa habilitantka v rámci obhajoby vyjadrila k začiatku plynutia lehoty na podanie odvolania (str. 23). Ak je obžalovaný prítomný pri vyhlásení rozsudku, lehota na podanie odvolania mu môže uplynúť skôr ako je doručené písomné vyhotovenie rozsudku.

OPONENTSKÝ POSUDOK

na habilitačnú prácu

JUDr. Evy Szabovej, PhD.

v habilitačnom konaní

na tému „Odvolanie v trestnom konaní“

**na získanie vedecko-pedagogického titulu
docent v študijnom odbore 3.4.7 trestné právo**

Rozhodnutím predsedníčky Vedeckej rady a dekanke Právnickej fakulty TU v Trnave pani doc. JUDr. Mgr. Andrey Olšovskej, PhD. č.: VR-3547-2017 zo dňa 12. 05. 2017 som bol podľa § 76 ods. 11 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v zmysle vyhlášky Ministerstva školstva SR č. 6/2005 Z. z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor v znení vyhlášky č. 457/2012 Z. z. a na základe uznesenia VR TU PF č. 6/2017 Vedeckej rady Trnavskej univerzity v Trnave, Právnickej fakulty zo dňa 6. apríla 2017 vymenovaný za oponenta habilitačnej práce na tému „Odvolanie v trestnom konaní“, ktorú predložila v habilitačnom konaní, č.: VR-2261-2017 v študijnom odbore 3.4.7 trestné právo JUDr. Eva Szabová, PhD.

Aktuálnosť zvolenej témy habilitačnej práce :

Z hľadiska zvolenej témy habilitačnej práce možno uviesť, že habilitantka si zvolila aktuálnu tému. Aktuálnosť témy habilitačnej práce možno zvýrazniť aj tým, že predstavuje jednu z najdiskutovanejších a zároveň ústredných tém z trestného práva procesného. Zároveň možno oceniť výber témy habilitačnej práce, ktorá v podmienkach Slovenskej republiky bude stále aktuálna a jej riešenie pre potreby aplikačnej praxe bude potrebné a žiaduce. Aktuálnosťou témy habilitačnej práce autorka kontinuálne pokračuje vo vedeckom výskume problematiky opravných prostriedkov v trestnom konaní v kontexte projektu VEGA (č. 1/0043/14) „Revízia rozhodnutí v trestnom konaní“ riešenom na Katedre trestného práva a kriminológie Právnickej fakulty TU v Trnave a tiež nadväzuje na svoju vedeckú monografiu vydanú v zahraničnom vydavateľstve : Szabová, E.: Odvolanie v trestnom konaní - 1. vyd. - Praha : Leges, 2015. - 127 s. - ISBN 978-80-7502-110-6. Z hľadiska aktuálnosti tak ide o veľmi aktuálnu a zaujímavú tému, ktorá si neustále vyžaduje pozornosť odbornej spoločnosti.

Cieľ habilitačnej práce :

Hlavným cieľom habilitačnej práce je analyzovať problematiku inštitútu odvolania a súčasne poskytnúť v tejto oblasti dostatočne jasný a zrozumiteľný výklad. Odvolanie ako riadny opravný prostriedok nepochybne predstavuje jeden zo skupiny opravných prostriedkov, ktorý sa podáva proti rozsudku súdu prvého stupňa a v zásade spôsobuje odklad výkonu predmetného rozhodnutia. Riadne a včas podané odvolanie je chápané ako najdôležitejší opravný prostriedok, čo je dané predovšetkým tou skutočnosťou, že smeruje proti rozsudku, teda meritórnemu rozhodnutiu, ktorým sa zisťuje vina či nevina obžalovaného a ukladá sa trest a prípadne ďalšie opatrenie, prípadne sa upúšťa od potrestania. Odvolanie vedie k preskúmvaniu spravodlivosti, správnosti, zákonnosti rozsudku, čím sa stáva veľmi dôležitým trestnoprocesným prostriedkom smerujúcim k dodržiavaniu zákonnosti postupu trestného konania. Z hľadiska cieľovej orientácie habilitačnej práce môžem konštatovať veľmi vhodné prepojenie teoretickej bázy s praktickou aplikovateľnosťou problematiky tohto riadneho opravného prostriedku a samozrejme aj vedeckou dokumentovateľnosťou snaženia habilitantky. Pri hodnotení možno konštatovať, že habilitačná práca po obsahovej stránke predpokladaný cieľ splnila.

Metódy habilitačnej práce :

Voľba vedeckých metód skúmania problematiky je nepochybne správna. Pri spracovaní habilitačnej práce autorka vhodne využila najmä metódy analýzy, syntézy, indukcie, dedukcie. Aplikovanie zvolených metód nasvedčuje tomu, že habilitantka vedecké metódy dostatočne ovláda. Vedecké metódy spracovania habilitačnej práce sú nástrojmi poznávania a pri ich výbere rozhoduje kritérium primeranosti, teda výber metódy závisí od predmetu a cieľa poznávania a skúmania. Metodika práce a metódy skúmania spravidla obsahujú charakteristiku objektu skúmania, pracovné postupy, spôsob získavania údajov a ich zdroje, použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov. Využitie vedeckých metód sa prelína takmer v každej kapitole oponovanej habilitačnej práce. Voľba metód a ich následná aplikácia, v kontexte jasne premyslenej metodiky postupu, viedli k vytvoreniu habilitačnej práce, ktoré je, podľa môjho názoru, mimoriadne zaujímavá a ďalej rozvíjateľná, pričom habilitantka obohacuje nielen problematiku charakterizovania právnej úpravy odvolania, ale súčasne aj prístupy ku charakteristike ďalších riadnych opravných prostriedkov. Vyústením snaženia habilitantky je formulácia zovšeobecnení, odporúčaní, podnetov a trendov, obsiahnutých v takmer každej kapitole, ktoré sú podnetom pre ďalšie skúmanie.

Formálna stránka habilitačnej práce :

Habilitačná práca je spracovaná na vynikajúcej teoretickej, odbornej a pojmovej úrovni. Uvedenú skutočnosť možno konštatovať vo vzťahu ku charakteristike predmetu a obsahu odvolania vrátane záverov, ku ktorým autorka dospela. Uvedený spôsob spracovania sa odvíja aj od formálnej úpravy vychádzajúcej zo štandardu „STN 01 6910: 1999. Pravidlá písania a úpravy písomností“. Habilitačná práca spĺňa všetky formálne náležitosti požadované článkom 3 Smernice rektora Trnavskej univerzity v Trnave č. 20/2011 o bibliografickej registrácii, kontrole originality, sprístupňovaní, uchovávaní a základných náležitostiach záverečných, rigorózných a habilitačných prác.

Z formálneho a jazykového hľadiska je habilitačná práca teda spracovaná na požadovanej úrovni. Z prehľadu použitej odbornej literatúry a literárnych prameňov, ktorými autorka z podstatnej časti argumentuje vyplýva, že pre účely spracovania habilitačnej práce preštudovala primerané množstvo na vec sa vzťahujúcej slovenskej, resp. zahraničnej literatúry. V práci ide o dostatočný počet použitej knižnej a časopiseckej literatúry, zákonov s komentármi, judikatúry, rozhodnutia súdov a normatívnych právnych aktov, ktoré v prevažnej miere používala pri písaní. Autorka v zozname bibliografii (použitých

prameňov) prehľadne rozdelila zdroje z ktorých čerpala poznatky. Dodržala odporúčaný typ písma (Times New Roman) ako aj veľkosť 12, pri riadkovaní 1,5, ten je jednotný v texte celej práce; riadkovanie citácií 1,0, veľkosť 10. Technicko-etická úroveň spracovania 251. poznámok pod čiarou je na potrebnej úrovni. V tomto kontexte habilitantka dodržala etiku ako aj techniku citovania, teda spôsob etickej normy vo vzťahu k cudzím myšlienkam a výsledkom, ktoré sú obsiahnuté v iných dokumentoch a v použitej literatúre.

Autorka správne v práci spája miesta v texte so záznamami o dokumentoch, ktoré sú v zozname použitej literatúry. Každý citát je uvedený presne so všetkými typografickými zvláštnosťami, pričom vyjadruje ucelenú myšlienku a z pôvodného textu sa vybral tak, aby nebol porušený jeho skutočný význam. Pred zvolením citátu autorka starostlivo posúdila predchádzajúci a nasledujúci kontext celku, z ktorého bol citát vybraný. Pri spracovaní habilitačnej práce použila i parafrázovanie myšlienok alebo odkazovanie na časti publikácie.

Táto habilitačná práca má štandardnú úpravu požadovanú Právnickou fakultou TU v Trnave, pričom rešpektuje formálne a citačné kritériá i zásady odkazovania na primárnu a sekundárnu literatúru v zmysle všeobecných právnych predpisov a požiadaviek Rektorátu Trnavskej univerzity v Trnave.

Zhodnotenie protokolu o kontrole originality :

Pokiaľ ide o tzv. „Protokol o kontrole originality“ zo dňa 24. februára 2017, ten je výstupom zo „Systému na odhaľovanie plagiátov pre potreby slovenských akademických a výskumných inštitúcií“ (ANTIPLAG, kontrola originality), ktorý beží nad Centrálnym registrom záverečných a kvalifikačných prác (CRZP). Autorka má zhodu originality 8,42 %, najvyššiu čiastkovú originalitu 0,75 %, čo možno považovať za výborný výsledok kontroly originality odmietajúci akýkoľvek náznak plagiátorstva.

Z uvedeného výsledku kontroly originality vyplýva, že práca JUDr. Evy Szabovej, PhD. je originálna, vytvorená pri dodržaní pravidiel práce s informačnými zdrojmi, pričom nenaruša autorské práva iných autorov a nemá charakter plagiátorstva.

Obsahová stránka habilitačnej práce :

Autorka prácu systematicky rozdelila do deviatich kapitol. V úvodných kapitolách práca poskytuje náhľad na základnú charakteristiku odvolania, v rámci ktorej sa snaží vyzdvihnúť nielen osobitosť predmetného právneho inštitútu, ale súčasne tiež dôležitosť, ktorú uvedený právny nástroj požíva vo sfére opravných prostriedkov riadneho typu. V predmetných častiach práce pritom autorka venuje zásadnejšiu pozornosť takým atribútom právnej úpravy *de lege lata*, ktoré vykazujú osobitne sporný charakter (povinnosť odôvodňovania odvolania či plynutie odvolacej lehoty), pričom v priamej nadväznosti na ich detailný rozbor poukazuje na akútnu potrebu novelizácie príslušných ustanovení obsiahnutých v aktuálne platnom Trestnom poriadku. V týchto kapitolách sa venuje podstate a základným črtám odvolania, jeho náležitosťami, lehotou na podanie odvolania, vzdaniu sa a späťvzatie odvolania. V piatej kapitole vymenúva a charakterizuje osoby oprávnené podať odvolanie, vymedzuje rozsah odvolacieho oprávnenia jednotlivých subjektov trestného konania, so zameraním na poškodeného.

Autorka sa v tejto súvislosti snaží preukázať existenciu hypotézy, v zmysle ktorej sú reálne oprávnenia, ktorými *de lege lata* poškodená osoba disponuje v rámci odvolacieho konania, viac ako oklieštené. Preto v tejto súvislosti súčasne predostiera konkrétne návrhy *de lege ferenda*, ktoré podopiera zásadnými argumentmi a skutočnosťami vypovedajúcimi o opodstatnenosti ich formulovania. Napríklad *de lege ferenda* navrhuje vybrať sa aj v podmienkach Slovenskej republiky cestou rozšírenia odvolacieho oprávnenia na také rozsudky, ktorými prišlo k schváleniu dohody o vine a treste, a to nielen vo vzťahu k subjektu poškodenému trestným činom, ale v presne zákonom špecifických situáciách tiež

vo vzťahu k osobe požívajúcej postavenie osoby obvinenej. V šiestej kapitole venovanej konaniu o odvolaní poukazuje na prípady z praxe, kedy príde k podaniu odvolania zo strany obžalovaného, ktorým táto osoba napadne výrok o treste. Chyba výroku o treste sa však odvíja od chyby výroku o vine, ktorá spočíva napr. v nesprávnej právnej kvalifikácii stíhaného skutku ako činu prísnejšie trestného, než ako to vyplýva z ustanovení Trestného zákona, alebo v jeho posúdení ako trestného činu, hoci daným skutkom v skutočnosti neboli zákonné znaky žiadneho trestného činu naplnené. Pokiaľ však obžalovaný tento výrok o vine, napr. z dôvodu neznalosti práva, nenapadne a svoje odvolanie zameria výlučne proti výroku o treste, ktorý považuje za neprimerane prísny, nebude vôbec možné zistiť existenciu chyby vo výroku o treste. Uvedenú chybu je možné zistiť iba na podklade preskúmania nenapadnutého výroku o vine. S cieľom eliminovania alebo aspoň zmiernenia negatívnych aspektov identifikovaných na podklade vyššie vykonaného výkladu ustanovenia § 317 ods. 1 TP, ako aj s cieľom zabezpečenia vyššej miery jednoznačnosti predmetnej právnej úpravy autorka navrhuje v rovine *de lege ferenda* vykonať čiastočné pozmenenie ustanovenia § 317 ods. 1 druhá veta TP. Teda podľa nej vhodným sa v tejto súvislosti javí krok smerujúci k doplneniu analyzovaného ustanovenia o dodatok vypovedajúci o tom, že odvolací súd musí prihliadať na chyby rozsudku stelesňujúce dovolacie dôvody tak vo vzťahu k napadnutým, ako aj vo vzťahu k nenapadnutým výrokom tohto rozhodnutia. Konanie o odvolaní na súde prvého stupňa je zahrnuté v siedmej kapitole. V rovine *de lege ferenda* v zhode s citovaným autorom navrhuje zaradiť do právnej úpravy Trestného poriadku, konkrétne do jeho ustanovenia § 311 ods. 3 TP presné lehoty na odstránenie nedostatkov odvolania, čím by bolo možné predísť zbytočnému predlžovaniu odvolacieho konania, a jednak vykonať v rámci predmetného ustanovenia doplnenie sankcie nesplnenia danej povinnosti vo forme následného rozhodnutia odvolacieho súdu o zamietnutí obsahovo chybného odvolania. Právnu úpravu, ktorá sa v tomto smere *de lege lata* uplatňuje na území Slovenskej republiky, nemožno podľa autorky považovať za postačujúcu – zákonodarca totiž jej prostredníctvom prejavuje neprimerane rozsiahlu benevolentnosť vo vzťahu k stranám trestného konania, čoho dôsledkom je nepriaznivý vplyv na činnosti odvolacieho súdu. V ôsmej kapitole rozoberá konanie na odvolacom súde.

Pokiaľ ide o typ súdneho konania, v rámci ktorého prebieha konanie o podanom odvolaní, v zmysle § 326 ods. 1 TP pravidelným typom súdneho konania pre rozhodovanie odvolacieho súdu o tomto riadnom opravnom prostriedku je verejně zasadnutie. Z naznačeného pravidla však zákonodarca vzápätí koncipuje určité, presne definované výnimky – prípady, kedy možno odvolacie konanie realizovať aj v rámci zasadnutia neverejného charakteru. Európske a medzinárodné aspekty odvolacieho konania sú zamerané na úpravu vo Francúzsku, Nemecku, USA. V predmetných častiach práce autorka nahliada na identifikované problémy aj prostredníctvom analýzy aktuálnych judikátov slovenských a českých súdov. Záverečná časť predloženej práce vykonáva náhľad na podobu odvolacieho konania, resp. na charakter inštitútov svojou povahou obdobných opravnému prostriedku vo forme odvolania, v legislatívach konkrétnych vybraných štátov sveta. Obsahová stránka napĺňa všetky kritériá vyžadované pre habilitačné práce.

Výsledky habilitačnej práce :

Habilitačná práca sa zaoberá problematikou odvolania, ktorému v systéme opravných prostriedkov nesúcich prívlastok riadne patrí osobitne zásadné postavenie. Autorka v rámci predmetnej práce sústreďuje svoju pozornosť na vyhodnotenie právnej úpravy odvolania *de lege lata* a to z hľadiska jej správnosti a dostatočnosti viažucej sa k ochrane záujmov osôb disponujúcim odvolacím oprávnením. V priamej nadväznosti na uvedené autorka v predloženej práci vykonáva tiež identifikáciu hlavných nedostatkov aktuálnej právnej úpravy a koncipuje návrhy *de lege ferenda* smerujúce k ich eliminácii ako aj k následnému, celkovému zefektívneniu príslušnej legislatívy Slovenskej republiky. Habilitačná práca sa vyznačuje dostatočným teoretickým charakterom využívajúc základné vedecké metódy potrebné pre splnenie cieľa dizertačnej práce.

Pri hodnotení obsahovej stránky je dôležité posúdenie jadra habilitačnej práce. Jadro habilitačnej práce je hlavná časť práce a jeho členenie je určené typom práce – na základe vlastného doterajšieho výskumu s využitím vedeckého odborového potenciálu prináša zásadné poznatky alebo teoretické východiská, ktorou sa má dosiahnuť rozsiahla vedecká rozprava, v ktorej sa na základe vedeckého výskumu a s využitím bohatého dokladového materiálu a vedeckých metód rieši zložitý odborný problém – odvolanie v trestnom konaní. Jadro pozostáva z nadväzujúcich deviatich kapitol a podkapitol, ktorých rozpracovanie zabezpečuje postupné prenikanie do podstaty zákonnej úpravy odvolania ako riadneho opravného prostriedku doplnenej judikatúrou, ako aj všeobecnými poznatkami a rozhodnutiami zo súdnej praxe, a to v nevyhnutných súvislostiach a vzťahoch. Jadro tvoria hlavné časti, ktorými sú: súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí, cieľ habilitačnej práce, metodika práce a metódy skúmania, výsledky práce. Ide o širokú tému, ktorej komplexnosť spracovania v žiadnej práci by možná nebola. Habilitantka zvolila i v nadväznosti na využité metódy a predpokladaný cieľ spracovania výlučne procesnú úpravu.

Každá habilitačná práca musí obsahovať teoretický úvod, ktorý analyzuje aktuálny stav poznatkov v danej problematike, charakteristiku cieľov, podrobný opis použitých postupov (metód práce, zdrojového materiálu), jadro, dosiahnuté výsledky, ich vyhodnotenie, záver a zoznam použitej literatúry (bibliografiu). Pri formulovaní výsledkov spracovania habilitačnej práce a pri prezentácii vlastných názorov na riešený problém, resp. pri porovnávaní vlastných názorov s názormi uznávaných osobností autorka hovorí v prvej osobe jednotného čísla, v prítomnom čase. V závere práce autorka poukazuje na nedostatky právnej úpravy odvolania, najmä pokiaľ ide o doplnovaciu povinnosť odvolania a sankciu za jej nesplnenie, prieskumná činnosť odvolacieho konania a s tým súvisiace pozmenenie ustanovenia § 317 ods. 1 druhá veta TP.

Oponent so všetkými návrhmi *de lege ferenda* a podnetmi habilitantky súhlasí, vysoko ich oceňuje a považuje ich za veľmi inšpiratívne. K dosiahnutým výsledkom má iba niekoľko pripomienok a navrhuje, aby habilitantka v rámci obhajoby habilitačnej práce na ne reagovala. Autorka v rámci podnetu uviedla, že formulovanie odvolania je pre osobu neznalú právnych noriem úlohou neľahkou, a teda by bolo v zmysle *de lege ferenda* viac ako žiaduce zadefinovať v rámci ustanovenia § 38 TP nový dôvod smerujúci k založeniu povinnej obhajoby. Jeho založenie by malo byť aktivované až v kontexte čiastkového „odvolacieho úkonu“ – úkonu vypovedajúceho o vysokej pravdepodobnosti existencie problémov, ktoré odvolateľovi podanie odvolania spôsobuje. Týmto čiastkovým úkonom sa má pritom na myslí konkrétne úkon v podobe doplnenia a opravy obsahovo nesprávneho odvolania, ktorého vykonania sa odvolateľ úspešne nezmoční ani na podklade výzvy prvostupňového súdu. Tým by bolo možné dosiahnuť vyšší stupeň ochrany, ktorá by mala byť vo vzťahu k obžalovaným osobám poskytovaná zo strany štátu.

Oponent sa domnieva, že takýto dôvod obhajoby by sťažil postup súdov najmä vzhľadom na to, že v prípade povinnej obhajoby pri doplnení odvolania, prípadne odborne spracovaného doplnenia odvolania zo strany ustanoveného obhajcu by došlo k dlhšiemu času ukončenia trestného konania vzhľadom na potrebu preštudovania trestného spisu, oboznámenia sa s jednotlivými úkonmi z prípravného konania a konania pred súdom, navyše ustanovený obhajca hoci opatrením ustanovený len na úsek doplnenia odvolania by mohol žiadať opätovné vykonanie úkonov, pretože v opačnom prípade by došlo k porušeniu práva na obhajobu. Okrem toho Trestný poriadok rieši tzv. právnu nevedomosť obvinených a obžalovaných v ustanovení § 37 ods. 2, podľa ktorého obvinený musí mať obhajcu aj vtedy, ak to považuje súd a v prípravnom konaní prokurátor alebo policajt za nevyhnutné najmä preto, že majú pochybnosť o spôsobilosti obvineného náležite sa obhajovať. Toto ustanovenie tak rieši aj potrebu a povinnosť obhajcov podávať a odôvodňovať riadne opravné prostriedky. Treba mať na pamäti, že neznalosť zákona (práva) neospravedlňuje [*Ignorantia legis (iuris) neminem excusat*], zároveň samozrejme štát musí poskytnúť záruku práva na spravodlivý trestný proces. Autorka tiež poukazuje, že v nadväznosti na problematiku podávania obsahovo nesprávnych odvolaní, tiež o existencii závažného pochybenia, ktorého sa zákonodarca dopustil, keď úplne opomenul v rámci Trestného poriadku koncipovať sankciu nesplnenia „doplnovanej povinnosti“, ktorá by mala reálny

dopad na nasledujúce konanie - na konanie prebiehajúce na odvolacom súde. Podľa autorky doplnenie právnej úpravy o naznačený typ sankcie je viac ako žiaduce - právna úprava *de lege lata* totiž aktuálne nezakotvuje žiadny konkrétny procesný postup, ktorý by predstavoval jednoznačnú odpoveď na otázku dotýkajúcu sa nakladania s obsahovo vadnými odvolaniami. Uvedená skutočnosť vyvoláva pomerne nepriaznivý stav právnej neistoty pokiaľ ide o podobu rozhodovania odvolacieho súdu v naznačenej oblasti. Sankcia, ktorá má potenciál odstrániť tento negatívny, nežiaduci jav a ktorá by preto *de lege ferenda* jednoznačne mala byť zaradená do právnej úpravy odvolacieho konania, má podobu rozhodnutia odvolacieho súdu o zamietnutí obsahovo chybného odvolania. Keďže podanie odvolania je právo a nie povinnosť osoby oprávnenej podať odvolanie, rovnako podľa názoru oponenta aj odôvodnenie odvolania, prípadne doplnenie (oprava) obsahovo vadného odvolania je právom a nie povinnosťou. V prípade obsahovo nesprávnych odvolaní, napríklad tých, ktoré nie sú smerované proti predmetnému výroku, sú právne a obsahovo nesprávne, rieši takúto situáciu odvolací súd v zmysle § 326 ods. 1 písm. a) TP v nadväznosti na ustanovenie § 316 ods. 1 TP, a teda odvolací súd na neverejnom zasadnutí zamietne odvolanie, ak bolo podané proti výroku, proti ktorému nie je prípustné. Ako aplikačný problém vidí oponent najmä aplikáciu ustanovenia § 326 ods. 3 a 4 TP, najmä pokiaľ ide o konanie na odvolacom súde a oznámenie podstatného obsahu doterajšieho konania. V praxi sa takéto oznámenie vykonáva veľmi stručným spôsobom čítaním čísiel listov z trestného spisu do zápisnice o verejnom zasadnutí a nie určitými výpoveďami, dôkazmi, argumentmi strán pri dokazovaní. Nie je preto ničím nezvyčajné, že takéto verejné zasadnutie na odvolacom súde často trvá cca 15 minút, čo v určitých prípadoch nemožno považovať za uplatnenie práva na spravodlivý trestný proces. Rovnako je veľmi problematické a málo uplatňované prípadné doplnenie dôkazov odvolacím súdom na to, aby odvolací súd mohol rozhodnúť. Odvolací súd často nemá vytvorený časový priestor na prípadné odročovanie verejného zasadnutia a tiež nedisponuje vyhľadávacou zásadou. V prípade potreby nových dôkazov sa riešia takéto situácie podľa § 321 ods. 1 TP tým že zruší napadnutý rozsudok a postupuje podľa § 322 ods. 1 a 2 TP, teda vráti vec súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, len vtedy, ak by doplnenie konania odvolacím súdom bolo spojené s neprímeranými ťažkosťami alebo by mohlo viesť k iným skutkovým záverom, alebo ak napadnutý rozsudok je chybný len v tom, že niektorý výrok v ňom chýba alebo je neúplný, môže bez zrušenia napadnutého rozsudku vec súdu prvého stupňa vrátiť s nariadením, aby o chýbajúcom výroku rozhodol alebo neúplný výrok doplnil.

Habilitačná práca má spolu s abstraktom, jadrom práce, záverom a zoznamom použitej literatúry 117 strán, pričom prináša v deviatich kapitolách teoreticko-právnu analýzu skúmanej problematiky spoločne spolu s komparáciou zahraničnej právnej úpravy. Habilitantka sa tejto téme podrobne venovala a skúmala ju, o čom svedčí bohatý poznámkový a citačný aparát. Vhodným sa javí vlastný spôsob spracovania habilitačnej práce, vnútorná štruktúra deviatich kapitol je prepracovaná, autorka sa snaží riešiť zvolenú problematiku z rôznych uhlov pohľadov, čo dáva habilitačnej práci aspekt komplexnosti. O podrobnom skúmaní svedčí aj bohatý zoznam použitej literatúry (bibliografie), počnúc knižnou a časopiseckou literatúrou, ako aj rozhodovacej praxe súdov Slovenskej republiky a Českej republiky, ktoré sa vo všeobecnej rovine viažu k danej problematike a podávajú vo svojom komplexe použitia reprezentatívny obraz o literárnych domácich, zahraničných zdrojoch, z ktorých čerpala poznatky.

Habilitačná práca sa vyznačuje aj prvkom dôkladnosti, v tomto kontexte možno oceniť snahu habilitantky pri obsahovom spracovaní práce. Členenie práce a logická nadväznosť týchto deviatich kapitol a ich jednotlivých podkapitol, ako aj metodologická adekvátnosť sú vyhovujúce. Využitie zdrojov (primárnej i sekundárnej) odbornej literatúry, ako aj kvalita a kvantita ich reflexie je na vyhovujúcej úrovni. Závety práce by mohli byť použité ako teoretický základ skúmajúci problematiku odvolania v trestnom konaní a vhodným námetom pre prípadnú zákonnú úpravu tohto opravného prostriedku.

Habilitačná práca je podľa môjho názoru prínosom k výskumu v danej oblasti. Autorka preukázala v tejto oblasti svoje teoreticko-praktické schopnosti zvládnutia témy, dobrý písomný prejav a postreh pri poukazovaní na právnu úpravu *de lege lata* a prípadné postrehy, námety, podnety.

Habilitačná práca JUDr. Evy Szabovej, PhD. preukázala jej pripravenosť na samostatnú teoretickú a aplikačnú činnosť, tiež na riešenie teoretických i praktických problémov študijného odboru 3.4.7 *trestné právo*. V primeranom rozsahu rozpracúva netriviálny teoretický problém, ktorý bol vygenerovaný potrebami praxe v kontexte slovenského trestného práva procesného. Problém analýzy a komparácie tejto problematiky je formulovaný jazykom študijného odboru 3.4.7 *trestné právo*; je pritom vymedzený dostatočne, jednoznačne a v súlade s názvom habilitačnej práce.

Habilitantka JUDr. Eva Szabová, PhD. svojou prácou a dosiahnutými výsledkami spracovania preukázala schopnosť spracovať zvolený odborný problém v kontexte s komparáciou, analýzou a s vypracovaním adekvátneho záveru. Habilitačná práca spĺňa z hľadiska dosiahnutých výsledkov požiadavky kladené na kvalifikačné práce v danom odbore.

Vedecký prínos habilitačnej práce :

Pre potreby spracovania habilitačnej práce habilitantka využila svoje teoretické vedomosti, názory popredných slovenských a českých trestných procesualistov, praktické skúsenosti orgánov justičnej praxe, názory odborníkov, ktoré boli publikované v odbornej literatúre a nemalú dávku vlastnej tvorivosti a schopnosti tieto pramene analyzovať a syntetizovať do logicky a štruktúrne definovaných okruhov najdôležitejších problémov týkajúcich sa opravného konania. Tejto skutočnosti zodpovedá aj koncepcia posudzovanej práce, ktorá je rozčlenená do deviatich kapitol, ktoré na seba logicky nadväzujú.

Habilitačná práca JUDr. Evy Szabovej, PhD. má charakter vedeckej práce, keďže habilitantka na základe priebežného vlastného pozorovania a spracovania a s využitím dostatočného dokladového materiálu, ako aj vedeckých metód preukázala schopnosť a pripravenosť samostatne vedecky a tvorivo pracovať v oblasti skúmania trestnoprávnej vedy. Pri takto zvolenej téme habilitačnej práce nadväzujúcej na vedeckú monografiu sa obsahové spracovanie práce poňalo vhodným spôsobom. Habilitačná práca v dostatočnom rozsahu charakterizovala odvolanie ako riadny opravný prostriedok, zaoberala sa základnými aspektmi počnúc lehotami, späťvzatím, obsahom a predmetom, ako aj poukazovaním na nedostatky právnej úpravy *de lege lata* a návrhy *de lege ferenda*.

Za vedecký prínos možno považovať postrehy a námety ku skvalitneniu a zefektívneniu odvolacieho konania, pričom mnohé návrhy *de lege ferenda* môžu byť pre zákonodarcu inšpiráciou pre skvalitnenie odvolacieho konania, keďže aplikačná prax ukazuje veľké nedostatky pre určujúci rozsah preskúmania napadnutého rozhodnutia, resp. rozsah prieskumnej činnosti odvolacieho súdu. Habilitantka v práci preukázala schopnosť dostačujúceho stupňa abstrakcie, analýzy a syntézy poznatkov a dokázala, že má dostatočný prehľad v existujúcej problematike.

Na základe podrobného preštudovania a komparovania môžem zhodnotiť, že habilitačná práca JUDr. Evy Szabovej, PhD. je prínosom pre ďalší rozvoj trestnoprávnej vedy v oblasti riadnych opravných prostriedkov. Habilitačná práca prináša nové vedecké poznatky, čím sa preukázala schopnosť habilitantky spracovať zvolený odborný problém trestného práva procesného s medziodborovým prístupom a závermi. Na základe vlastného doterajšieho výskumu problematiky opravného konania s využitím vedeckého odborového potenciálu prináša zásadné poznatky a teoretické východiská.

JUDr. Eva Szabová, PhD., v oponovanej habilitačnej práci preukázala vysokú spôsobilosť a schopnosť využívať tvorivo vedecké metódy práce. Preukázala, že ovláda trestnoprávnu terminológiu a vie ju vhodne využiť pri vedeckom skúmaní. Posudzovaná habilitačná práca nad mieru spĺňa všetky požadované kritériá pre tento druh práce.

Záver hodnotenia :

- I. Odporúčam habilitačnú prácu JUDr. Evy Szabovej, PhD. na vedeckú a pedagogickú rozpravu pred habilitačnú komisiu a oponentov habilitačnej práce Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, schválených vo Vedeckej rade TU, Právnickej fakulty dňa 6. apríla 2017.
- II. Odporúčam, aby v prípade úspešnej ústnej obhajoby habilitačnej práce a správneho a kvalifikovanému zodpovedaniu otázok a pripomienok členov habilitačnej komisie, oponentov, prípadne ostatných účastníkov obhajoby bol JUDr. Eve Szabovej, PhD. Vedeckou radou Právnickej fakulty TU v Trnave udelený vedecko-pedagogický titul „*docent*“ („doc.“) v študijnom odbore 3.4.7 *trestné právo*.

Na záver navrhujem, aby habilitantka odpovedala na otázku:

Bližšie charakterizujte uplatnenie apelačného a kasačného princípu v slovenskom trestnom konaní.

V Banskej Bystrici, dňa 16. mája 2017

.....
doc. JUDr. Jaroslav Klátik, PhD.
oponent

UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS

FACULTAS IURIDICA

KATEDRA TRESTNÉHO PRÁVA A KRIMINOLÓGIE

Oponentský posudok habilitačnej práce

Autorka: JUDr. Eva Szabová, PhD.

Téma habilitačnej práce: Odvolanie v trestnom konaní

Oponent habilitačnej práce: doc. JUDr. Ing. Adrián Jalč, PhD.

Autorka habilitačnej práce JUDr. Eva Szabová, PhD. si vybrala tému „Odvolanie v trestnom konaní“ na základe vlastnej žiadosti.

Ide o tému, ktorá je odbornou verejnosťou často rozoberaná a venovaná je jej zaslúžená pozornosť. Autorka si teda vybrala tému, ktorá je teoreticko-metodologicky pomerne široko rozpracovaná a tak mohla vychádzať z kvalitnej odbornej literatúry.

Práca sa skladá z deviatich kapitol a záveru práce.

Rozsah: 117 s.

Prvá kapitola má názov „Podstata a základné črty odvolania“. Názov kapitoly v nás má evokovať určitý teoreticko – metodologický základ, ktorý však autorka úplne nenaplnila. Rozsahom ide o tri strany, ktoré sa tak napr. vôbec nevenujú základným zásadám trestného konania, teda tým, ktoré majú spojitosť s odvolacím konaním, prípadne optikou:

- *Ústavy Slovenskej republiky* - zákona č. 460/1992 Zb. a
- zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Druhá kapitola sa zaoberá náležitosťami odvolania a autorka v nej uvádza nielen už známe skutočnosti, ale aj pomocou judikatúry napr. NS ČR (sp. zn. Tpjn 303/2012) rozširuje materiu o nové poznatky (problematika „favor defensionis“ a odvolanie prokurátora v prospech/neprospech obžalovaného).

Tretia kapitola sa venuje lehote na podanie odvolania a autorka opäť materiu obohatila o množstvo judikátov (ESLP – Göc. proti Turecku, nález ÚS SR z 28.4.1999, II. US č. 34/1999), vďaka ktorým metódou dedukcie a logickou argumentáciu dochádza k názoru, že

právna úprava, kedy dochádza k plynutiu 15 dňovej lehoty „od oznámenia rozsudku“ v zmysle § 309 TP nie je najšťastnejšia a v podstate je v rozpore s požiadavkou spravodlivého procesu deklarovaného napr. v čl. 6 EDĽP.

Štvrtá kapitola rozoberá problematiku vzdania sa a späťvzatia odvolania a autorka v nej rozoberá rôzne možnosti a alternatívy a pomocou odbornej literatúry robí aj čiastkové závery.

Osoby oprávnené na podanie odvolania a rozsah ich odvolacieho práva je témou piatej kapitoly. Autorka v nej vymenúva oprávnené osoby a rozsah ich odvolacieho práva. Problematika dohody o vine a treste a možnosti/nemožnosti poškodeného sa odvolať proti rozsudku, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste, autorka správne poukazuje na nedostatky našej právnej úpravy a komparuje ju s právnou úpravou ČR.

Šiesta kapitola sa už zaoberá samotným procesom odvolania a to jeho základnými rysmi a princípmi (revízny princíp, kasačný princíp, apelačný princíp, princíp zákazu reformatio in peius, princíp beneficium cohaesionis). V tejto kapitole je pomerne zaujímavá zo strany autorky priblížená otázka „zákazu zmeny k horšiemu“, kde na s. 62 rozoberá problematiku doplnenia popisu skutku zo strany odvolacieho súdu. Autorka tu vymedzuje podmienky, za ktorých by takto odvolací súd mohol konať (nedochádza k uplatneniu zásady zákazu zmeny k horšiemu vo vzťahu ku konaniu, ale výlučne vo vzťahu k jeho výsledku v podobe samotného rozhodnutia) a pomáha si judikatúrou slovenských a českých vyšších súdov (napr. uznesenie NS SR, sp. zn. 1 Tdo V 19/2011 a rozsudok NS ČR, sp. zn. 5Tz 57/98).

Siedma a ôsma kapitola nám približuje odvolacie konanie a jeho priebeh na súde prvého stupňa a vyššom (odvolacom) súde. Autorka na viacerých miestach (predmetná kapitola + záver práce) dáva do pozornosti svoj návrh na doplnenie § 38 TP, ktorým by sa doplnili dôvody na povinnú obhajobu aj o úkon v podobe doplnenia a opravy obsahovo nesprávneho odvolania podaného samostatne obžalovaným. Oproti predchádzajúcemu TP (z. č.141/1961 Zb.) sa podmienky na povinnú obhajobu sprísnilo a takýto návrh, vzhľadom aj na štátny rozpočet sa mi zdá ťažko realizovateľný a je aj otázka, či by nevedol aj k predĺžovaniu samotného konania a k zneužívaniu tohto inštitútu zo strany obžalovaných. Naopak, potrebu upraviť § 311 ods. 3 TP tak, aby sa odstránila benevolentnosť voči stranám konania, zaviedli sa lehoty a sankcie (po vzore napr. ČR), ktoré by mali za cieľ odstrániť obsahové chyby v podanom odvolaní a donútiť tak strany, aby presne a jednoznačne vymedzili výroky rozhodnutí, ktoré napadajú, s týmto názorom autorky sa možno iba stotožniť.

Deviata kapitola sa zaoberá Európskymi a medzinárodnými aspektmi odvolacieho konania vo vybraných štátoch.

V záverečnom hodnotení, treba na úvod uviesť, že práca svojim rozsahom nie je najobsiahlejšia, ale na druhej strane, po jej prečítaní odborná verejnosť získa predstavu o názoroch autorky práce (pomerne často robí návrhy de lege ferenda a de lege lata) na tému práce. Znalosť v problematike autorka dokazuje aj pomocou komparácie, používaním množstva zahraničnej/domácej literatúry a judikátov. Pri tejto práci tak možno urobiť konštatovanie, že obsahovo ide o kvalitnú odbornú publikáciu.

Osobne sa tak domnievam, pri porovnaní zvolenej témy habilitačnej práce a obsahu jej jednotlivých kapitol, že autorka dosiahla splnenie stanovených cieľov najmä zásluhou správne zvolených metód jej spracovania.

Zvolené metódy spracovania habilitačnej práce sú adekvátne a autorke umožnili dosiahnuť vytýčené ciele a dospieť k formulácii viacerých vlastných názorov, ktoré predstavujú obohatenie odbornej literatúry v danej oblasti, podnety pre činnosť justičnej praxe a prínos pre ďalší rozvoj študijného odboru trestného práva.

Percento výsledku v Protokole o kontrole originality – 8,42%.

Záver:

V závere možno konštatovať, že habilitačná práca JUDr. Evy Szabovej, PhD. s názvom „Odvolanie v trestnom konaní“ je spracovaná po formálnej a obsahovej stránke na potrebnej úrovni vyžadovanej na tento druh prác. Prácu preto odporúčam na ďalšie konanie a po úspešnej obhajobe navrhujem menovanej udeliť vedecko-pedagogický titul „docent“ v študijnom odbore 3.4.7. Trestné právo.

Otázka:

1. Možno v trestnom/odvolacom konaní postihovať konanie obvineného, obhajcu:
 - a) ktorým sa cieľavedome ničia/schovávajú vecné a listinné dôkazy?
 - b) ktorým predložia súdu neexistujúcu/upravenú judikatúru (napr. ESLP)?